Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Juho Mäki-Lohiluoma

17.4.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi
HE 14/2022 vp

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta lausuntoa otsikkoasiassa. EK kiittää eduskunnan talousvaliokuntaa pyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Tiivistelmä

- Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että puhelinmyynnissä otetaan käyttöön kirjallinen vahvistusmenettely, eli niin sanottu jälkivahvistus. EK katsoo, että jälkivahvistusmenettelyn käyttöönotolle ei ole perusteita ja siitä tulisi eduskuntakäsittelyssä luopua.

- Mikäli valiokunta kuitenkin katsoo jälkivahvistusmenettelyn käyttöönoton tarpeelliseksi, sen tulisi vähintään:
  - rajata lehtitilaukset sääntelyn ulkopuolelle.
  - selkeyttää tekstiviestivahvistuksen käyttöalaa niin, että tekstiviestivahvistaminen olisi kaikissa tilanteissa myös käytännössä mahdollista.

- Lisäksi kiinnitämme valiokunnan huomiota:
  - tarpeeseen välttää viestintäpalveluiden puhelinmyyntiä koskeva kahdenkertainen sääntely.
  - tarpeeseen selkeyttää kotimyyntiä koskevaa sääntelyä.
  - hintailmoituksia koskevan sääntelyn haasteellisuuteen.
  - sääntelyn voimantulon aikatauluun.

Puhelinmyynnin jälkivahvistussääntelyä ei tule ottaa käyttöön

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että puhelinmyynnissä otetaan käyttöön kirjallinen vahvistusmenettely. Kyse on puhtaasti kansallisesti

päätetystä hankkeesta, jolla ei ole yhteyttä Omnibus-direktiivin täytäntöönpanoon.

Puhelinmyynnin sääntelytarvetta arvioinut oikeusministeriön työryhmän päätyi mietinnössään siihen, että perusteita puhelinmyyntisääntelyn kiristämiselle ei ole. Työryhmän mukaan rikkomustapauksiin voitaisiin entistä tehokkaammin puuttua jo kuluttaja-asiamiehen heinäkuussa 2020 saamien uusien toimivaltuuksien avulla. Kuluttaja-asiamiehelle annettiin tässä yhteydessä mahdollisuus hakea seuraamusmaksua elinkeinonharjoittajalle, joka ei noudata kuluttajansuojalain puhelinmyyntiä koskevia säännöksiä. Kuluttaja-asiamies ei ole käyttänyt näitä toimivaltuuksia, eikä lainsäädäntöprosessin aikana ole muutoinkaan tullut esiin sellaisia perusteita, jotka osoittaisivat nykyisen puhelinmyyntiä koskevan sääntelyn olevan puutteellista.

EK katsoo, että lainvalmistelu on perustunut objektiivisen tiedon ja todelliseksi tunnistetun ongelman sijaan poliittisesti asetettuun tavoitteeseen, jota on ollut ilmeisen hankala perustella hallituksen esityksessä. Menettely ei edusta hyvää lainvalmistelua.

Edellä kuvattu lähtökohta on ilmeinen myös hallituksen esityksen perusteluissa, joissa viitataan mm. KKV:n selvityksiin sekä Kuluttajaliiton tekemään kyselyyn puhelinmarkkinoinnin häiritsevyydestä. Selvityksistä piirtyy kuva puhelinmyynnin häiritsevyydestä, mutta esimerkiksi KKV:n selvityksessä 2/2020 todetaan asianmukaisesti, että kysely on mahdollisesti motivoinut sellaisia ihmisiä vastaamaan, joilla on vahvoja näkemyksiä puhelinmyynnistä ja tällöin nämä näkemykset painottuvat kyselyn tuloksissa. Kuitenkin lainvalmistelussa selvityksen havainnot vaikutetaan yleistävän kaikkia kuluttajia koskeviksi.

EK katsoo, että hallituksen esityksessä referoiduista aineistoista ei ole mahdollista tehdä johtopäätöstä, jonka mukaan puhelinmyyntiin myyntikanavana liittyy kokonaisuutena sellaisia ongelmia, jotka oikeuttaisivat sääntelyn kiristämisen nyt ehdotetulla tavalla. Tämän tulkinnan puolesta puhuvat muun muassa kuluttajaviranomaisille tulleiden yhteydenottojen määrä sekä kuluttajaviranomaisten haluttomuus käyttää uusia toimivaltuuksiaan. Niillä kuluttajilla, jotka kokevat myynnin häiritsevänä, on jo nykyisin mahdollisuus liittyä puhelinmyynnin kieltorekisteriin.

Puhelinmyyntiin liittyviä ongelmia on kuitenkin lainvalmistelun yhteydessä todettu sähkömarkkinan osalta. EK on pitänyt tärkeänä, että ongelmiin puututaan nopeasti ja tehokkaasti. Ongelmien määrä onkin sittemmin vähentynyt merkittävästi, kun eräät markkinahäiriköiksi katsottavat toimijat ovat poistuneet toimialalta, osin kuluttajaviranomaisten toimien seurauksena. Muiden alojen osalta vastaavia, nyt esitetyn järeän lainsäädäntökeinon oikeuttavia ongelmia ei ole tunnistettu. Pikemminkin sähkömarkkinan ongelmien poistuminen voidaan katsoa nykyisen

sääntelyn riittävyyttä puoltavaksi argumentiksi, sillä markkinahäiriköiden toimintaan pystyttiin puuttumaan tehokkaaksi.

Koska Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan on sisältynyt puhelin- ja kotimyynnin sääntelyä koskeva kirjaus, EK on hallituksen esityksen valmisteluvaiheessa ehdottanut kuitenkin myös lainsäädännön keinoja, joilla puhelinmyynnin ongelmiin voitaisiin puuttua. Näihin kuuluvat esimerkiksi sähkömarkkinaa koskeva tiukempi sektorikohtainen sääntely, kuten alun perin KKV:n ehdottama ennakkolaskutuksen kielto ja sähkösopimusten voimaantuloajankohtien rajaaminen (KKV/688/03.01/2021). Mikäli kyseinen keinovalikoima ei olisi riittävä, EK olisi valmis tukemaan myös nimenomaan sähkömarkkinaa koskevaa jälkivahvistusmenettelyä.

Nyt käsillä oleva ehdotus ei siis ole ainoa tapa toteuttaa hallitusohjelman tavoite. Lisäksi lainsäädännön jo tällä hetkellä mahdollistama tehokas viranomaisvalvonta sekä seuraamusmaksun määrääminen kuluttajansuojasäännösten rikkomustapauksissa ovat tehokkaita ja ehdotettua jälkivahvistussääntelyä olennaisesti vähemmän haitallisia tapoja puuttua puhelinmyynnissä esiintyviin ongelmiin. Uusi sähkömarkkinaan kohdistuva sektorisääntely tulee vaikuttamaan myös puhelinmyynnin käytäntöihin, minkä lisäksi tietoisuuden lisääminen puhelinmyynnin kieltorekistereistä olisi EK:n näkökulmasta tervetullutta. Kuluttajansuojan toteutumisen kannalta olennaista on myös se, että kuluttajilla on puhelimen kautta tehtyjen tilausten kohdalla 14 päivän peruuttamisoikeus.

Puhelinmyyntiä säännellään siis jo nykyisin tarkasti ja kuluttajaviranomaisilla on laajat toimivaltuudet puuttua väärinkäytöksiin.

Hallituksen esityksessä ehdotetun jälkivahvistusmenettelyn vaikutukset kuluttajaliiketoimintaa harjoittaviin yrityksiin ovat merkittäviä. Sekä kotimaiset ennakkoarviot että verrokkimaista saadut kokemukset viittaavat siihen, että jälkivahvistussääntely laskisi puhelinkanavan myyntiä noin 20–25 prosentilla. Tällä olisi merkittäviä ja suoria vaikutuksia alan työllisyyteen.

Tilastokeskuksen ja alan etujärjestöjen arvioiden mukaan ala työllistää kokoaikaisesti noin 6000–11000 henkilöä ja osa-aikaisesti vielä merkittävästi suuremman joukon. Jälkivahvistussääntelyn aiheuttama myynnin alenema johtaisi alalla sopeutustarpeeseen ja henkilövähennyksiin. Hallituksen esityksessä viitataan toimialajärjestön arvioon, jonka mukaan jälkivahvistussääntelyn myötä noin 2000–3500 työpaikkaa häviäisi erityisesti ruuhka-Suomen ulkopuolella. Lähes puolet alan tämänhetkisistä työntekijöistä on alle 34-vuotiaita ja 18–24-vuotiaidenkin osuus on 21 prosenttia, jolloin työpaikkojen vähentyminen voi vaikuttaa erityisen negatiivisesti nuorten henkilöiden pääsyyn työmarkkinoille.

Näiden suorien ja pitkäkestoisten vaikutusten lisäksi jälkivahvistussääntely edellyttäisi yrityksiltä merkittäviä tietojärjestelmäinvestointeja.

Investointien tarkkaa määrää on hankala etukäteen arvioida. Hallituksen esityksessä viitataan toimialajärjestön arvioihin, joiden mukaan suuren vakuutusyhtiön jälkivahvistussääntelyyn sopeutumisesta johtuvat kustannukset olisivat arvioilta 5–6 miljoonaa euroa, kun taas keskisuuren puhelinmyyntiyrityksen osalta arvio on noin 400 000 euroa.

Hallituksen esityksessä jälkivahvistusmenettely esitetään otettavaksi käyttöön erikseen myös rahoituspalveluiden ja rahoitusvälineiden puhelinmyynnissä, jota säännellään kuluttajansuojalaissa omassa luvussaan. EK katsoo, että myöskään tämä sääntelyn laajennus ei ole perusteltu.

Finanssialan palveluiden tarjoamista säännellään jo erittäin kattavasti sekä tuotekohtaisessa EU-direktiiveihin perustuvassa lainsäädännössä että kyseisiä palveluita koskevassa kuluttajasuojalain 6 a luvussa. Lisäksi hyvä pankki- ja vakuutustapa asettavat toiminnalle useita kuluttajaa suojaavia vaatimuksia. Säädösten noudattamista myös valvotaan kattavasti ja finanssialaan kohdistuneiden valitusten määrä on pieni.

Vakuutustuotteiden kohdalla jälkivahvistusmenettely voi lisäksi vaikuttaa negatiivisesti kattavan vakuutusturvan saatavuuteen. Jos vakuutussopimus tulee vahvistaa jälkikäteen kirjallisesti, passiiviseksi jäänyt kuluttaja voi kuvitella virheellisesti, että vakuutusturva on puhelinkeskustelun jälkeen kunnossa.

Rahoitusvälineiden ja rahoituspalveluiden puhelinmyyntiä koskevien yksityiskohtaisten huomioiden osalta viittaamme Finanssiala ry:n lausuntoon.

Puhelinmyyntisääntelyä suunnitellaan kiristettäväksi nyt käsiteltävän hallituksen esityksen lisäksi myös parhaillaan EU-tasolla neuvoteltavassa sähköisen viestinnän tietosuoja-asetuksessa (ePrivacy-asetus). Käsittelyn eri vaiheissa on esitetty mm. opt in -mallin, EU-tasoisen Do Not Call -rekisterin ja puhelunnumeron alkuun tulevan pakollisen prefiksin käyttöönottoa. Tässä hetkessä ei ole selvää, mihin lopputulokseen EU-lainsäätäjät neuvotteluissa päätyvät. Kyse olisi suoraan sovellettavasta lainsäädännöstä, joka tulisi nyt esitettävän sääntelyn päälle ja lisäksi.

EK katsoo, että kansallista lisäsääntelyä tulisi myös tästä syystä välttää ja sääntelyn tarve olisi arvioitava ePrivacy-asetuksen voimaantulon yhteydessä. Muutoin riskinä on, että yritykset joutuvat lyhyen ajan sisään kahden keskenään yhteensopimattoman ja päällekkäisen sääntelytoimen kohteeksi.

Edellä kuvatuilla perusteilla EK ehdottaa, että eduskunta poistaa hallituksen esityksestä kuluttajansuojalakiin ehdotetun 6 luvun 12 a §:n sekä 6 a luvun 11 b §:n.

Mikäli jälkivahvistussääntely kuitenkin otetaan käyttöön, siihen tulee tehdä sanoma- ja aikakauslehtien myyntiä koskeva poikkeus

Erityisen vahvasti ehdotettu jälkivahvistussääntely iskisi media-alaan, jolla on yhteiskunnassa erityinen rooli ja jonka toimintaedellytysten turvaamiseen on myös hallitusohjelmassa sitouduttu. Lehtitilausten puhelinmyynnissä on myös ollut näiden suureen volyymiin nähden ollut erittäin vähän ongelmia, vuositasolla vain joitain kymmeniä yhteydenottoja Kilpailu- ja kuluttajavirastoon. Tästä syystä myös EK ehdottaa sanoma- ja aikakauslehtienmyynnin rajaamista sääntelyn ulkopuolelle, mikäli eduskunta muutoin katsoo jälkivahvistussääntelyn tarpeelliseksi.

Lehtitilausten myynnin vaikeuttaminen uhkaa vakavasti monen jo ennestään vaikeassa tilanteessa olevan media-alan yrityksen kannattavuutta ja sitä kautta myös kuluttajien saatavilla olevan lehtivalikoiman laajuutta ja moniäänisyyttä. On myös kuluttajan etu, että tarjolla oleva lehtivalikoima ja ammattimainen journalismi säilyvät Suomessa laajoina.

Puhelin on sanoma- ja aikakauslehtien ylivoimaisesti tärkein ja korvaamaton markkinointikanava. Suunniteltu sääntely vähentäisi sen kautta myytyjä lehtitilauksia Medialiiton arvion mukaan 20–25 prosenttia. Jälkivahvistusmenettelyn säätäminen myös lehtimyyntiä koskevaksi uhkaisi vähentää lehtien lukumäärää ja siten luotettavan tiedonvälityksen tarjontaa paikallisesti ja alueellisesti. Sääntely myös vähentäisi suoraan alan työpaikkojen määrää sekä puhelinmyynnissä että esimerkiksi toimituksissa.

Yksityiskohtaisten huomioiden osalta viittaamme Medialiitto ry:n lausuntoon.

Mikäli jälkivahvistussääntely otetaan käyttöön, tilauksen vahvistaminen tekstiviestillä tulee tehdä myös käytännössä mahdolliseksi

Riippumatta siitä, minkälaiseksi puhelinmyynnin jälkivahvistuksen soveltamisala eduskuntakäsittelyssä muodostuu, valiokunnan tulisi selkeyttää mahdollisuutta tekstiviestin käyttöön tilausta vahvistettaessa. Tekstiviestivahvistamisen rooli on muodostunut hyvin olennaiseksi esimerkiksi niissä Pohjoismaissa, joissa on käytössä puhelinmyynnin jälkivahvistusmenettely. Muista Pohjoismaista saadut kokemukset jälkivahvistusmenettelyn vaikutuksista, jotka nekin ovat olleet taloudellisesti merkittäviä, ovat siis perustuneet sääntelyyn, joka on mahdollistanut puhelimessa syntyneiden tilausten vahvistamisen joustavasti ja kuluttajalle kätevästi tekstiviestillä. Mikäli tällaista mahdollisuutta ei olisi, sääntelyn negatiivisten vaikutusten kokoluokka olisi vielä huomattavasti suurempi.

Hallituksen esityksessä tekstiviestivahvistamista on kuitenkin käsitelty erittäin ongelmallisesti. Kyse on hallituksen esitykseen viimeisessä vaiheessa lisätystä perustelutekstistä, josta ei ole käyty sidosryhmien kanssa keskustelua, ja joka ei vaikuta vastaavan hallituksen taholta ilmaistua tahtotilaa tekstiviestivahvistamisen mahdollistamisesta.

Hallituksen esityksen 6 luvun 12 §:n 1 momentin mukaan elinkeinonharjoittajan on puhelinkeskustelun jälkeen toimitettava tekemänsä tarjous kuluttajalle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

Kyseistä säädöstä koskevissa HE:n perusteluissa todetaan, että tarjous voidaan lähettää paitsi paperisena myös sähköisesti edellyttäen, että tiedot annetaan pysyvällä tavalla. Lisäksi perusteluissa todetaan, että myös puhelimeen lähetetty tekstiviesti voi usein täyttää pysyvän tavan edellytykset, jos kuluttaja saa tekstiviestillä lähetetyn tarjouksen henkilökohtaisesti ja hänellä on tosiasiallinen mahdollisuus tallentaa ja toisintaa tekstiviestitse lähetetty tarjous. EK pitää tekstiviestivahvistamista koskevia perusteluita näiltä osin asianmukaisina.

Lisäksi perusteluissa kuitenkin todetaan, että ”käytännössä edellä kuvattu vaatimus tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että tarjouksen on kokonaisuudessaan mahduttava tekstiviestiin, eikä esimerkiksi tekstiviestissä oleva linkki elinkeinonharjoittajan verkkosivustolle olisi riittävä”.

EK:n näkökulmasta tällainen toteamus käytännössä rajaa tekstiviestivahvistamisen hyvin kapealle käyttöalalle ja on omiaan vahvistamaan jälkivahvistussääntelyn kielteisiä vaikutuksia. Tarjoukset ovat jo pakottavan lainsäädännönkin johdosta usein niin pitkiä, että niiden sisällyttäminen tekstiviestiin tai useisiinkaan tekstiviesteihin on käytännössä mahdotonta. Kyse olisi myös pohjoismaisessa vertailussa poikkeuksellisen tiukasta lähestymistavasta suhteessa tekstiviestivahvistamiseen. Myöskään kuluttajansuojalain 6 luvun 12 §:n 1 momentissa asetetusta edellytyksestä (*kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla*) ei voida tehdä perusteluissa kuvattua johtopäätöstä siitä, että koko tarjouksen tulisi mahtua tekstiviestiin.

Mikäli eduskunta siis katsoo jälkivahvistusmenettelyn tarpeelliseksi ja päättää siitä säätää, sen tulisi selkeyttää tekstiviestivahvistamisen käyttöalaa niin, että tekstiviestillä vahvistaminen olisi myös käytännössä mahdollista.

Tekstiviestivahvistamisen käyttöalaa voitaisiin selkeyttää esimerkiksi toteamalla hallituksen esityksestä poiketen, että ”käytännössä edellä kuvattu vaatimus ei tarkoittaisi, että tarjouksen on kokonaisuudessaan mahduttava tekstiviestiin”. EK:n näkökulmasta perusteltua voisi kuitenkin olla, että tekstiviestiin olisi sisällyttävä tiedot kulutushyödykkeen pääominaisuuksista, elinkeinonharjoittajan henkilöllisyydestä, hyödykkeen kokonaishinnasta, mahdollisista kokonaishintaan sisältymättömistä

toimitus- ja muista kuluista, peruuttamisoikeudesta, sopimuksen kestosta ja toistaiseksi voimassa olevien sopimusten osalta niiden päättymistä koskevista ehdoista. Tämän lisäksi tekstiviesti voisi sisältää esimerkiksi elinkeinonharjoittajan verkkosivustolle ohjaavan linkin, jonka kautta kuluttajalla olisi pysyvästi pääsy tarjoukseen.

Tekstiviestiin sisällytettäviksi edellä ehdotetut tiedot perustuvat kuluttajansuojalain 6 luvun 12 §:n 4 momenttiin, jonka mukaan kyseiset tiedot tulee etämyynnissä antaa, vaikka sopimus tehtäisiin käyttämällä etäviestintä, jossa on rajoitetusti tilaa tai aikaa tietojen näyttämiseen. Tällaisissa etämyyntitilanteissa, joissa tilaa ja aikaa on rajallisesti, ei siis nykyisen lainsäädännön mukaan tarvitsisi antaa muita kuin edellä listattuja tietoja, vaikka kuluttajansuojalain 6 luvun 9 §:ssä muuten edellytetään huomattavasti kattavampien tietojen antamista.

Edellä tekstiviestiin ehdotettu tietosisältö on siis luonteeltaan laaja ja tarjoaa kuluttajalle riittävät tiedot sekä tarjouksen arvioimiseen että mahdollisten riitatilanteiden varalle. Se on myös katsottu riittäväksi eräissä muissa etämyyntitilanteissa.

Tekstiviestivahvistamisen käyttöalan selkeyttäminen olisi kuluttajien edun mukaista eikä ainakaan EK:n esittämässä mallissa johtaisi kuluttajansuojan heikentymiseen, sillä kuluttajalla olisi kaikissa tilanteissa käytössään riittävät tiedot tarjouksen arvioimiseen. Puhelimessa syntyneen tarjouksen vahvistaminen esimerkiksi postitse tai sähköpostitse olisi myös kuluttajalle tarpeettoman työlästä eikä vastaisi sääntelyn tarkoitusta.

Jälkivahvistussääntelyä ei ole tarpeen ulottaa viestintäpalveluita koskevaan puhelinmyyntiin

Hallituksen esityksessä viestintäpalvelut on jätetty kuluttajansuojalakiin esitettävän vahvistusmenettelyn ulkopuolelle, koska asiasta säädetään erityislaissa eli laissa sähköisen viestinnän palveluista. EK pitää ehdotusta perusteltuna.

Kyseisen erityislain vahvistusmenettelysääntely on osoittautunut toimivaksi, eikä viestintäpalveluiden puhelinmyyntiä koskevia ongelmia ole ilmaantunut. Mikäli samasta kokonaisuudesta säädettäisiin myös kuluttajansuojalaissa, kyse olisi kaksinkertaisesta sääntelystä, jolle ei tarvetta eikä perusteita.

Yksityiskohtaisten huomioiden osalta viittaamme Ficom ry:n lausuntoon.

Kotimyyntisääntelyä on selkeytettävä

Puhelinmyyntiä koskevan sääntelyn lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan kotimyyntiä koskevan sääntelyn merkittävää kiristystä. EK on lainvalmisteluvaiheessa suhtautunut kotimyynnin nykyistä täsmällisempään sääntelyyn myönteisesti, sillä kotimyynnin käytännöissä on paikoin esiintynyt ongelmia, joihin on perusteltua puuttua kuluttajansuojaa vahvistavalla lainsäädännöllä. Hallituksen esityksen antamisen jälkeen on kuitenkin ilmennyt ristiriitaisuutta ehdotettujen säännösten sekä hallituksen esityksen perustelujen ja tavoitetilan välillä. Kotimyynnin kokonaisuutta olisi tästä syystä selkeytettävä eduskuntakäsittelyssä.

Hallituksen esityksessä kuluttajille säädettäisiin 14 vuorokauden peruuttamisoikeus myös sellaisten tavaroiden osalta, joka valmistetaan tai jota muunnellaan kuluttajan vaatimusten mukaisesti tai selvästi henkilökohtaisia tarpeita vastaavaksi. Peruuttamisoikeus koskisi tilanteita, joissa sopimus on solmittu ilman kuluttajan pyyntöä tehdyn kotikäynnin yhteydessä. EK pitää kyseistä ehdotusta perusteltuna.

Hallituksen esityksen mukaan kuluttajalla olisi kuitenkin peruuttamisoikeus myös tilanteissa, joissa palvelu on kuluttajan pyynnöstä suoritettu ennen peruuttamisajan päättymistä. Sääntely johtaisi tilanteeseen, jossa kuluttaja voisi ensin pyytää palvelun suorittamista, mutta tästä huolimatta peruuttaa tilauksen sen jälkeen, kun palvelu on jo suoritettu. Tilanne olisi elinkeinonharjoittajalle ilmeisen kohtuuton, vaikka tämä olisikin kuvatussa tilanteessa oikeutettu kuluttajansuojalain 6 luvun 19 §:n mukaisesti kohtuulliseen korvaukseen. Sääntely voisi johtaa myös tilanteisiin, jossa palvelun suorittamisen aloittamista jouduttaisiin kuluttajan nimenomaisen pyynnön vastaisesti viivästyttämään, kunnes peruuttamisoikeus olisi kulunut umpeen. Tämä olisi epätarkoituksenmukaista sekä kuluttajan että elinkeinonharjoittajan kannalta.

EK katsoo, että sääntelyä olisi edellä kuvatulta osin selkeytettävä. Tämä onnistuisi esimerkiksi poistamalla ehdotuksen 6 luvun 16 §:n 3 momentista viittaus 1 kohtaan.

Hintailmoituksista säätävää direktiiviä on tulkittu tarpeettoman tiukasti

Hallituksen esityksessä kuluttajansuojalain 2 luvun 11 §:ä ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 1 momentin mukaan markkinoitaessa tavaraa alennuksella tai alennettuun hintaan markkinoinnissa olisi ilmoitettava lisäksi alin hinta, jolla tavaraa on markkinoitu hinnanalennusta edeltäneiden 30 päivän aikana. Jos tavaran hintaa on näiden 30 päivän aikana alennettu, markkinoinnissa on alimpana hintana ilmoitettava tämä alennettu hinta, vaikka tavaran hinta olisi sittemmin nostettu uudelleen aiemmalle tasolle.

Kyse on hintamerkintädirektiivin 6 a artiklan 3 kohdan täytäntöönpanoon kytkeytyvästä säädöksestä. Hallituksen esityksen pohjaksi on valittu EU-komission hintamerkintädirektiiviä koskeva tulkinta, joka on luonteeltaan tiukka. EK:n näkemyksen mukaan direktiivi mahdollistaisi hallituksen esityksessä omaksuttua komission tulkintaa laajempia joustoja esimerkiksi niin, että myyjän olisi mahdollista ilmoittaa tuotteesta 30 edeltävän päivän aikana perityn alimman hinnan sijaan ns. normaalihinta, johon ei sisälly alennuksia. Katsomme, että tämä menettely olisi riittävä välttämään mahdollisuus keinotekoiseen hinnan nostamiseen ennen alennusmyyntiä. Lisäksi säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle olisi tarkoituksenmukaista ja direktiivin sanamuodon valossa myös mahdollista jättää tilanteet, joissa alennus annetaan yksilöimättömästä tavarajoukosta eikä tietystä tuotteesta.

Omnibus-direktiivistä johtuvat muutokset alennusilmoitteluun ovat erityisesti kaupan alan yritysten kannalta monimutkaisia ja komission tiukka direktiivin tulkinta on valitettava.

Hintailmoituksia koskevien yksityiskohtaisten huomioiden osalta viittaamme Kaupan liitto ry:n lausuntoon.

Puhelinmyyntiä koskevan siirtymäajan pidentäminen laskisi tietojärjestelmähankkeiden kustannuksia

Mikäli jälkivahvistusmenettelystä säädetään hallituksen esityksen mukaisesti, muuttunut sääntely edellyttää yrityksiltä merkittäviä tietojärjestelmäinvestointeja ja uusien toimintamallien rakentamista. Jotta investoinnit olisi käytännössä mahdollista toteuttaa, uusien vaatimusten soveltamiselle tulisi säätää riittävä siirtymäaika. EK pitää siksi perusteltuna hallituksen esityksessä tehtyä ratkaisua, jonka mukaan Omnibus-direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettavat säädökset tulevat sovellettavaksi ennen puhelinmyynnin jälkivahvistusmenettelyä.

Jälkivahvistuksen osalta hallituksen esityksessä on ehdotettu siirtämäaikaa, jonka myötä kirjallista vahvistamista ryhdyttäisiin edellyttämään 1.12.2022 alkaen. Siirtymäaika on pituudeltaan valitettavan lyhyt. Pidempi siirtymäaika sallisi yrityksille sääntelyn edellyttämien tietojärjestelmäinvestointien sijoittamisen vahvemmin osaksi muita järjestelmähankkeita. Jos uuteen sääntelyyn voitaisiin näin varautua osana muuta järjestelmäkehitystä, sääntelystä yrityksille syntyvää kustannustaakka muodostuisi ainakin lyhyellä tähtäimellä pienemmäksi.

Omnibus-direktiiviin kytkeytyvien lainsäädännön muutosten voimaantuloaika on kohtuuton

Hallituksen esityksessä Omnibus-direktiivin implementointiin kytkeytyvien muutosten esitetään tulevan voimaan 28.5.2022. Esityksen taustalla on Omnibus-direktiivin implementoinnin aikataulu, josta on kuitenkin kansallisessa lainsäädäntötyössä jääty jälkeen. Pidämme ehdotusta yritysten kannalta kohtuuttomana. Jos kansallinen lainsäädäntötyö olisi edennyt direktiivin mukaisessa aikataulussa, yritykset olisivat voineet viedä läpi sopeutumisen edellyttämät muutokset toimintaansa kuudessa kuukaudessa ilman kiirehtimisen tarvetta.

EK ehdottaa, että eduskunnan tulisi harkita Omnibus-direktiiviin täytäntöönpanon aikataulusta poikkeamista niin, että direktiiviin perustuvia säännöksiä ryhdyttäisiin soveltamaan kuuden kuukauden tai muun kohtuulliseksi katsotun ajan kuluttua lain voimaantulosta.

Lopuksi kiinnitämme lisäksi valiokunnan vakavaa huomiota siihen, että lainsäädännön valmistelussa ilmenneiden viivästysten johdosta EU-direktiivien täytäntöönpanoon kytkeytyvän lainsäädännön voimaantuloaikataulut muodostuvat toistuvasti yritysten näkökulmasta ongelmallisiksi. Viranomaistoiminnan viivästymisen negatiiviset seuraukset tulevat siirretyksi yritysten harteille muun muassa oikeudellisen epävarmuuden sekä lisääntyvien kustannusten muodossa, kun muuttuvan sääntelyn vaatimuksiin joudutaan sopeutumaan kohtuuttoman nopeassa aikataulussa. Kyse ei ole vain nyt käsillä olevaan hallituksen esitykseen liittyvästä haasteesta, vaan yleisemmästä ilmiöstä, johon toivomme myös eduskunnan kiinnittävän huomiota.